

ÁTADTÁK A NŐK A TUDOMÁNYBAN KIVÁLÓSÁGI DÍJAKAT

Budapest, 2017. március 08.

A Nők a Tudományban Egyesület 2013-ban alapította a Nők a Tudományban Kiválósági Díjat, amelyet idén a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) szakmai közreműködése mellett az Unesco Magyar Nemzeti Bizottság védnökségével negyedszer adtak át az MTA Kistermében, 2017. március 8-án. A díjat ez alkalommal az agrártudományok, az információs technológia és a műszaki tudományok területén kiemelkedő teljesítményt nyújtó kutatóknak ítéltek. A díj fővédnöke Prof. Hargittai Magdolna akadémikus.

Az elismerést minden évben olyan fiatal kutatók nyerhetik el, akik komoly teljesítményt mutatnak fel szakterületükön és aktív részesei a hazai tudományos életnek; emellett fiatal lányok körében népszerűsítik a természettudományos és műszaki pályákat. Ez utóbbi fontos kritériuma a díj odaítélésének, hiszen Magyarországon a nők aránya még mindig meglehetősen alacsony a kutatás-fejlesztésben: a természettudományok területén 23,6%, a műszaki tudományok területén pedig mindössze 18,3 %¹.

A díjak odaítéléséről a Nők a Tudományban Egyesület és a Magyar Tudományos Akadémia által felállított tudományos szakmai bizottság dönt. Az idei díjazottakat Dr. Groó Dóra, a NATE elnöke, Bogyai Katalin ENSZ nagykövet, Dr. Réthelyi Miklós, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke majd Novák Katalin, család- és ifjúságügyért felelős államtitkár köszöntötte, Prof. Dr. Pető Andrea, a CEU „Nők a Kutatói életpályán Elnöki Bizottság nevében” és Prof. Dr. Hargittai Magdolna akadémikus, a Nők a Tudományban Kiválósági Díj 2015 fővédnöke méltatták.

A Nők a Tudományban Kiválósági Díj 2016 nyertesei:

Agrártudományok kategória:

Dr. Valkó Orsolyát a gyepgazdálkodás területén elért eredményeiért díjazta a bizottság. A díjazott a Debreceni Egyetem Ökológiai Tanszékének adjunktusa.

Az agrár-ökoszisztémák biodiverzitásának egyik legfontosabb elemét a gyepek által fenntartott fajgazdagság képezi, melynek megőrzése az európai biodiverzitás megőrzési stratégia kiemelt

---

¹ „A jelen dokumentum a Központi Statisztikai Hivatal (www.ksh.hu) A kutató-fejlesztő helyek tényleges létszámadatai fő tudományáganként, 2005-2014 (fő) egyedi kérésre összeállított táblázatos adatállomány felhasználásával készült. A dokumentumban foglalt számítások és az azokból levont következtetések kizárólag Füleki Katalin, mint szerző szellemi termékei.”

célkitűzése. A természetvédelmi célú gyepgazdálkodás feladata a legelő állatok takarmányának biztosítása mellett a gyepnek megfelelő, fenntartható természetvédelmi kezelése.

Az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartása és a fenntartható gazdálkodás napjaink kulcsfontosságú restaurációs és agrárökológiai kihívásai, amelyek kezeléséhez nélkülözhetetlen a faj- és tájszintű agrobiodiverzitás megőrzése, illetve az ökológiai szemlélet beépítése a gazdálkodásba. Kutatásainak célja, hogy olyan megoldásokat dolgozzon ki és teszteljen a mezőgazdasági művelés körülményei között, amelyek sikeresen és széles körben alkalmazhatók az ökológiai gazdálkodásban és segítik összehangolni a gazdálkodók illetve a természetvédelem céljait. Véleménye szerint jövőnk kulcsa, hogy a téma iránt elkötelezett fiatalok ne csak a téma elméleti jelentőségével ismerkedjenek meg, hanem aktívan részt tudjanak venni természetvédelmi és gyepgazdálkodási projektek megvalósításában is. Ezeket a célokat olyan fenntartható módszerek vizsgálatával kívánja támogatni, mint az őshonos fajokból álló gyepmagkeverékek és takarónövényzet vetése, az ugaroltatás illetve a fenntartható gyepgazdálkodás. A gazdálkodók illetve a természetvédelem céljait összehangoló, sikeres és széleskörben alkalmazható megoldásokat dolgoz ki és tesztel.

"A Nők a Tudományban Egyesület Kiválósági Díja nagyon megtisztelő számomra, és ez természetesen kollegáim és a Debreceni Egyetem Ökológia Tanszékének, valamint az MTA-DE Biodiverzitás Kutatócsoport munkájának is az elismerése. Köszönöm szépen az elismerést és remélem hogy munkám során sok fiatal hölgynek be tudom mutatni a kutatói pálya szépségeit, valamint a természetvédelem és a gyepgazdálkodás fontosságát." – nyilatkozta a díj átvételéről Dr. Valkó Orsolya.

Információs technológia kategória:

Dr. Vincze Veronika szakterülete a számítógépes nyelvészet. A Szegedi Tudományegyetem tudományos munkatársaként és az MTA-SZTE Mesterséges Intelligencia Kutatócsoportjának tagjaként arra törekszik, hogy az elmélet nyelvészetben elért eredményeket a számítógépes nyelvészet gyakorlatában is minél nagyobb hatásfokkal alkalmazza, illetve a számítógépes nyelvészeti eredményeket a gyakorlati életben is hasznosíthatóvá tegye. A számítógépes nyelvészeti technológiákra épülnek például a keresőprogramok vagy a gépi fordítóoldalak. Aktív szerepet vállalt olyan korpuszok és erőforrások megalkotásában, amelyek eredményeként létrehozták az adott nyelvtechnológiai problémákra születő algoritmusok fejlesztéséhez és kiértékeléséhez szükséges kézzel lejegyzett adatbázisokat, amelyeket a magyar és nemzetközi kutatói közösség rendszeresen hasznosít. Részt vett a *magyarlanc* nevű programcsomag fejlesztésében: ez a magyar nyelvű alaptermészet szövegek szegmentálását, szóalaktani és mondattani elemzését hajtja végre. Ahhoz, hogy egy számítógép megértse az emberi nyelvet, a különböző szövegeket, ahhoz először bizonyos alaplépéseket kell kidolgozni. A szövegekből való információ kinyeréséhez először tisztában kell lenni az egyes szavak határaival, a nyelvtani kapcsolatokkal és hogy milyen szerepet töltenek be a mondatban. Foglalkozik információkinyerési technikák kidolgozásával, célja, hogy folyó szövegekből automatikus módon jussunk hasznos információhoz. Emellett pedig több szóból álló nyelvi egységeket is vizsgált, amelyeknél a részek jelentéséből nem következik az egység jelentése. Ezeknek az egységeknek a megértése nem csak az idegennyelvet tanulók hanem a számítógépek számára is problémát jelentenek. Az informatikai doktori munkájában a nyelvi bizonytalanságot elemezte., kutatásának gyakorlati haszna az információkinyerésben nyilvánul meg. Orvosokkal végzett közös kutatásában pedig azt vizsgálják, hogy milyen automatikusan kinyerhető beszélt nyelvi jellemzők

játszanak szerepet a demencia korai felismerésében. Mint vallja, a számítógépes nyelvészetben összekapcsolódik humán és reál érdeklődés, matematika és nyelvek. A két terület ugyan látszólag távol áll egymástól, valójában azonban mindkettő erősen megköveteli a logikai készségeket, algoritmikus gondolkodást és analitikus látásmódot. Szabadidejében szívesen keres geológákat, rengeteget fotózik és nem áll távol tőle a kézműveskedés sem.

„Nagy örömet jelent számomra a díj elnyerése, hiszen így szélesebb körben is közvetíteni tudom, hogy nőként is lehet tudományos sikereket elérni egy "férfiasnak" tekintett szakterületen. Egyúttal útmutató is lehet a pályaválasztás előtt álló fiatalok számára, hogy kövessék az álmaikat és válasszanak olyan foglalkozást, amit szívvel-lélekkel tudnak végezni, függetlenül attól, hogy mennyire "férfias" vagy "nőies" szakma a közvélemény szerint.” – vallja Dr. Vincze Veronika

Műszaki tudományok kategória:

Kózelné dr. Székely Edit Éva a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki és Biomérnöki Kar Kémiai és Környezeti Folyamatmérnöki Tanszékének egyetemi docenseként a szuperkritikus fluidumok alkalmazási területeinek bővítésével, megértésével és a lejátszódó folyamatok leírásával foglalkozik. A szuperkritikus oldószerek felhasználási területei között az extrakció, a kromatográfia, a kristályosítás és a reakciók a jelentősebbek. Kutatása kapcsán enantiomer elválasztási és továbbtisztítási módszert fejlesztettek ki diasztereomer só vagy komplex képzéssel szuperkritikus szén-dioxidban illetve szén-dioxidot kicsapószerként alkalmazva. A víz és etanol mellett a szén-dioxid a harmadik, iparágtól függetlenül korlátozás nélkül alkalmazható oldószer, viszont csak nagy nyomáson és ekkor is csak apoláris oldószerként használható. A szükséges nyomás ellenére sok esetben mégis versenyképes a szub- vagy szuperkritikus eljárás a modern iparban. A szuperkritikus oldószerek előnye, hogy két független és jól szabályozható paraméterre., a nyomással és a hőmérséklettel az oldószer tulajdonságai változtathatók és ezért lehetőség van a finomhangolásra, így optimalizálhatók a maximális szelektivitás és/vagy maximális hatékonyság érdekében. További előnye a hagyományos módszerekkel szemben, hogy nyomáscsökkentés után az oldószerből a korábban oldott anyag kiválik, tehát, ha a termék atmoszférikus nyomáson nem gáz, akkor a korábbi oldószer a szén-dioxid egyszerűen eltávozik a termékből. A szuperkritikus oldószer alkalmazását többnyire környezetvédelmi szempontok indokolják, de lehetőség nyílik használatuknál új, korábban nem létező termék előállítására is. Az elért eredmények felhasználási területe például az élelmiszeripar, világszinten már több száz szuperkritikus szén-dioxid extrakciós nagyüzem létezik. Jellemzően növények feldolgozása folyik bennük, pl. így állítják elő a koffeinmentes kávét vagy teát, vagy így készítenek komlókivonatot annak érdekében, hogy egész évben ugyanolyan minőségű sört lehessen gyártani, de így nyerik ki a szezámagból gazdaságosan az olajt is. De használják más területeken is, például az eljárás segítségével tudnak bevinni gombaellenes konzerválóanyagot a fa ablakkeretekbe és ezzel növelik az ellenállóképességét, illetve ezzel a módszerrel a parafa dugóból is ki tudják oldani azt a vegyületet, amely a bor dugóízét adja. Ígéretes terület az aprószemcsés anyagok, kristályok előállítása főleg a gyógyszer- és a növényvédőszer iparnak van nagy szüksége ilyen termékekre, mert így a kiserelés sokkal könnyebben megvalósítható. Az utóbbi három évben érdeklődése az alapkutatástól az

alkalmazott kutatás felé fordult, aktívan foglalkozik azzal, hogyan lehet ipari, valamint gyógynövényekből különféle kivonási módszerekkel és azok kombinációjával többfajta bioaktív terméket a legcélszerűbben előállítani, emellett a szub- és szuperkritikus víz alkalmazhatóságát vizsgálja a részleges degradációs folyamatokban.

„Nagyon örülök a díjnak, nagy megtiszteltetés. Örömmel tölt el, hogy az amit napról napra, hétről hétre apró lépésekben hozzáteszünk a csoportommal a tudományterülethez elegendő ennek a nagy presztízű díjnak az elnyeréséhez. Ezen felül fontosnak tartom, a lehetőséget, amit a díj jelent, hogy a társadalom és főleg az iskolások és szüleik, egyetemi hallgatók és fiatal kutatók számára megmutassuk, hogy ma már családostól nőként éppen olyan sikeres lehet valaki a tudományos pályán a műszaki területeken is, mint bárki más. A díj alkalmat teremt arra is, hogy megköszönjem a családom mellett mindazoknak a támogatást, akik mentorként, főnökként és munkatársként lehetővé tették, hogy azzal foglalkozzam, ami mindennapi örömet jelent nekem: az egyetemi hallgatókkal együtt végzett kutató-fejlesztő tevékenységgel.” –nyilatkozta Dr. Székely Edit.

Az elmúlt évek díjazottai:

Dr. Jedlovszky-Hajdú Angélat az anyagtechnológia területén elért eredményeiért díjazta a szakmai bizottság. A díjazott a Semmelweis Egyetem Biofizikai és Sugárbiológiai Intézet Nanokémiai Kutatócsoportjának tudományos munkatársa. Olyan multifunkcionális részecskéket próbálnak előállítani, amelyek egyszerre alkalmazhatók az orvosi diagnosztikában és a terápiában is. Olyan mesterséges struktúrákat próbálnak létrehozni, amelyek szövetek pótlására alkalmasak. (2015)

Dr. Kapuy Orsolya a Semmelweis Egyetem, Orvosi Vegytani, Molekuláris Biológiai és Patobiokémiai Intézet egyetemi adjunktusa, a szakmai bizottság a biotechnológia területén elért eredményei miatt díjazta. Kutatásai fókuszpontjában a sejtszintű élet-halál döntési folyamatot irányító hálózat dinamikai viselkedésének a megértése áll. Ezek a folyamatok szoros kapcsolatban állnak a sejtek öregedésével és az ahhoz köthető betegségekkel, így ezek a kutatások a későbbiekben fontos gyógyászati lehetőséget hordozhatnak magukban. (2015)

Dr. Nagy Szilvia a Széchenyi István Egyetem Távközlési Tanszékének egyetemi docensét az információs technológia területén végzett kutatói munkájáért díjazta a szakmai bizottság. Szűkebb szakterülete a waveletek – hullámocskák – amelyek tartalmazzák a rendszerek finomabb és durvább felbontás részleteit; csak ott lesz finom a felbontás, ahol ezt a modellezni kívánt dolog igényli. A világszerte elterjedt képtömörítésen kívül rengeteg alkalmazási lehetősége van, a legtöbb fizikai rendszer modellezésére, illetve sokféle jel analízisére alkalmas a waveleteken alapuló eszközrendszer.(2015)

Korsós Marianna Brigitta csillagász, jelenleg PhD hallgató és a Magyar Tudományos Akadémia Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Konkoly Thege Miklós Csillagászati Intézet Debreceni Napfizikai Observatóriumának tudományos segédmunkatársa. A jelöltet az ürtevékenység területén

végzett kutatói munkájáért díjazta a szakmai bizottság. Egy új, nagyenergiájú napkitöréseket (azaz flereket és nap koronaanyag kidobódást) biztonsággal előrejelző módszer kidolgozásán és fejlesztésén dolgozik. (2015)

Strádi Andrea jelenleg a Magyar Tudományos Akadémia, Energiatudományi Kutatóközpont tudományos segédmunkatársaként, kutatóként dolgozik. A szakmai bizottság a Magyar Asztronautikai Társaság felajánlásával az űrtevékenység területén végzett kutatói munkájáért jutalmazta különdíjjal. (Nők a Tudományban Kiválósági Díj Különdíj 2015 - A Magyar Asztronautikai Társaság felajánlásával)

Dr. Csuka Dorottya kutatónő a biotechnológia területén elért eredményeiért díjazta a szakmai bíráló bizottság, 30 év alatti kategóriában. A díjazott a Semmelweis Egyetemen a különböző betegségek (immunhiányos kórképek, szív- és érrendszeri megbetegedések, autoimmun betegségek) kiváltó tényezőinek és biomarkereinek azonosításával, valamint a pathomechanizmusuk részleteinek feltárásával foglalkozik, immunológiai és molekuláris genetikai szemszögből. (2014)

Prof. Pongrácz Judit az MTA doktora, a Gyógyszerészi Biotechnológia Tanszék tanszékvezető professzora a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karán a 30 év feletti kategóriában díjazták. Sikeres és célratoró biotechnológiai kutatásai az öregedés és az öregedéshez kapcsolódó betegségek, mint a gyulladáshoz vezető folyamatok és daganatok területén szabadalmakhoz vezetett és kutatásainak hasznosításában csúcson áll. (2014)

Dr. Kalmár-Biri Bernadett, a TEVA Gyógyszergyár fejlesztő analitikusát 30 év alatti kategóriában díjazták az anyagtudomány területén. Munkája során a gyógyszerek ható- és segédanyagainak fizikai és kémiai vizsgálatával foglalkozik klasszikus és műszeres analitikai módszerekkel. (2014)

Prof. Hernádi Klára, az anyagtudományi díj 30 év feletti kategória díjazottjának kutatásának fókuszában a korszerű nanotechnológia fontos elemei, a szén nanocsövek állnak. A fejlesztések legfrissebb eredményeit egyetemi oktatóként adja át a következő nemzedéknek a Szegedi Tudományegyetemen. (2014)

Barta Veronika, az MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Geodéziai és Geofizikai Intézetének fiatal kutatójaként a troposzféra és ionosféra közötti csatolási mechanizmusok vizsgálatával foglalkozik, így elősegítve a Föld körüli térség fizikai folyamatainak jobb megértését. (2014)

Orgel Csilla, M.Sc. hallgató, földtudományi kutató. Szakterülete planetológia, azaz bolygótudomány, Mars analógiakutatás, Marsi klímaváltozás. Az általa végzett tevékenység kifejezetten innovatív jellegű: a kutatómunka mellett műszerek és űrszondák mérési terepi tesztelőjeként is dolgozik. (2013)

Nők a Tudományban **Életmű Díj** – **Prof. Hargittai Magdolna**.

A **Nők a Tudományban Egyesület** egy országos hálózat; tagjai női és férfi kutatók, egyetemi oktatók, mérnökök a tudomány és innováció minden területéről, akik közös elkötelezettséggel képviselik a nemek közötti esélyegyenlőség ügyét a tudomány és kutatás területén.

Az Egyesület célja, hogy vonzóvá tegye a technológiaorientált szakmákat a középiskolás lányok számára is, és ezzel csökkentsék a mérnök és informatikus szakemberhiányt. Az Egyesület feladatának tekinti, hogy konferenciák szervezésével és egy saját díj átadásával felhívja a figyelmet a női innovátorok társadalomban és gazdaságban betöltött szerepére. Szemléletformáló, stratégiai együttműködések alakít ki cégekkel és egyetemekkel, annak érdekében, hogy együttes összefogással, szektorokon átnyúló kooperációkkal küzdjenek a nők alulreprezentáltsága ellen a tudományos és technológiai területeken.

www.nokatud.hu

A NATE következő eseményei:

- **2017. március 30. Scin-dikátor** – Tudománykommunikációs Verseny döntője
- **2017. április 27. Lányok Napja**

További információ:

Schneider Erika

schneidererika@t-email.hu

Tel: +36309220569